

KATILIMCI BİR KENT YÖNETİMİ DENEMESİ: MESDEM PROJESİ

Ahmet YAMAN²⁵

ÖZET:

Yerel yönetimler, mahalli müşterek ihtiyaçların karşılanmasında, kentsel hizmetlerin vatandaşlara ulaştırılmasında önemli bir role sahiptir. Bu rolün etkin bir şekilde kullanılması bir kentin yönetimine katılımının artırılması ile mümkün olmaktadır. Kentte yaşayan bütün bireylere kendileri ve kentleri ile ilgili alınan kararlara katılabilme olanağının sağlanması çoğulcu ve katılımcı demokrasinin en temel özelliğidir.

Demokrasi, katılım ve yerel yönetimler ilişkisini inceleyen kentsel politika teorileri, kararları kimlerin aldığı, kent mekanını kimlerin biçimlendirdiği, kentleri kimlerin ve kim için yönettiği gibi sorular çerçevesinde ele almaktadır. Kent yönetimine katılım ise belirli aralıklarla yapılan seçimler yoluyla olduğu gibi, kentin sivil toplum kuruluşları, meslek kuruluşları veya bireylerden oluşan farklı çıkar gruplarının siyasal süreci etkilemeleri yoluyla gerçekleşebilmektedir. Bu çalışmada Mersin Büyükşehir Belediyesi ile Mersin Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği tarafından hayata geçirilen Mersin Esnaf ve Sanatkarlar Danışmanlık ve Eğitim Merkezi (MESDEM) Projesi kentsel politika bağlamında incelenecektir. MESDEM, projesinin nasıl ortaya çıktığı, hangi teorik arka plana dayanarak oluşturulduğu ve kent yönetiminin katılımcı bir anlayışla sürdürülebilmesindeki rolüne değinilecektir.

Anahtar Sözcükler:

Yerel Yönetimler, Kentsel Politika, Kentsel Katılım, MESDEM.

²⁵ Dr., Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Ph.D., Sosyoloji Doktora Öğrencisi, Mersin Üniversitesi, ORCID: 0000-0002-2359-8653, Ar-Ge ve Proje Yöneticisi/Danışmanı, Mersin Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği, ahmet.yaman@yahoo.com.tr,

A Participatory City Management Trial: MESDEM Project

ABSTRACT

Local governments play an essential role in meeting local common needs and delivering urban services to citizens. The effective use of this role is possible by increasing the participation of a city in the administration. Providing the opportunity for all individuals living in the city to participate in their decisions and their cities is the most fundamental feature of pluralist and participatory democracy.

Urban policy theories examining the relationship between democracy, participation, and local governments deal with questions such as who makes the decisions, who shapes the city space, and who runs the cities and for whom. Participation in the city administration, on the other hand, can be realized through elections held at regular intervals, as well as through the influence of different interest groups consisting of non-governmental organizations, professional organizations, or individuals in the political process. In this study, the Mersin Tradesmen and Craftsmen Consultancy and Training Center (MESDEM) Project, implemented by Mersin Metropolitan Municipality and Mersin Union of Chambers of Tradesmen and Craftsmen, will be examined in the context of participation of urban policy. Why the MESDEM project emerged, which theoretical background it has, and its role in sustaining the city administration with a participatory approach will be discussed.

Key Words:

Local Government, Urban Policy, Urban Participatory, MESDEM

GİRİŞ²⁶

Yerel siyaset, Türk siyasi tarihinde yerel ölçekte kent ve kent halkına ait sorunları ve konuları ilgilendiren, yerel kaynakların ve imkânların kullanımına odaklanan belediye seçimlerini, belediyelerdeki iktidar mücadelesini konu almaktadır. Bu anlamda yereldeki aktörlerin karar alma süreçlerindeki etkileri, alınan kararların kamusal anlamda yarattığı etkilere değinilmektedir. Bu yüzden yerel siyaset ile demokrasi ilişkisi meşruiyet ve katılımcılık gibi kavramları gündeme getirmektedir.

Kenti ilgilendiren sorunların kaynağı ve çözüm yolları genellikle yerel seçimlere endekslili yerel iktidarı elde edebilecek aktörler üzerinden incelenmektedir. Kısacası, kenti kimin yöneteceğine odaklanılmaktadır. Kentin alt yapı, ulaşım, çevre, konut sorunları ile kente sunulacak kamusal hizmetler sosyal, ekonomik, politik ve kültürel anlamda kentte yaşayanların bütününe ilgilendirmektedir. Bu anlamda sorunların ele alınması ve çözüm üretilmesi noktasında yerel siyasete katılım önem kazanmaktadır.

Özellikle kentin stratejik planlarının oluşturulmasında paydaşlar olarak belirlenen katılımcılar arasında hemşeri dernekleri, merkezi idari organları, sendikalar, meslek odaları, spor kulüpleri, basın kuruluşları vd. yer almaktadır. Katılımın çeşitliliği şehir yönetiminde sivil toplumun rolünü ve etkinliğini arttırmaktadır. Bu katılım kentin mekânsal planlamasında, kentsel hizmetlerin sağlanmasında, kentin ticaretinin ve ekonomisinin gelişiminde önemli bir rol üstlenmektedir (Bayülken ve Kütükoğlu, 2012: 80). Katılım sorunu bir diğer yandan kentsel politika kavramının anlamına ve içeriğine bağlı olarak ele alınmaktadır. Yerel siyaset ve kentsel siyaset kavramları çoğu zaman literatürde birbirlerinin yerine kullanılan iki kavramdır. Yerel siyaset, yerel yönetim örgütlerinin dışındaki diğer kurumları, örgütleri ve otoriteleri kapsayan geniş bir açıdan ele alınmaktadır. Buna göre yerel siyaset, milletvekillerini, merkezi yönetimce atanmış idarecilerini, baskı gruplarını, meslek kuruluşlarını, sendikaları, dernekleri vb. aktörleri kapsayan çok aktörlü bir kavram olarak ön plana çıkmaktadır (Çukurçayır, 2008: 23).

²⁶ Bu makale, 22-24 Ekim 2020 tarihleri 4. Uluslararası Akdeniz Sempozyumunda Sözlü Sunum olarak kabul edilen bildiriden yararlanılarak hazırlanmıştır.

Keleş ise, kentsel siyaset kavramını dar ve geniş anlamda olmak üzere iki şekilde kullanmaktadır. Ona göre yerel siyaset, dar anlamıyla yerel alandaki karar alma süreçlerinin, yerel yönetim ile merkez arasındaki mali- idari ilişkinin ve yerel seçimlerin incelendiği konuları kapsamaktadır (Keleş, 2006: 107). Bayraktar (2009) ise, Türk sosyal bilimler yazını ve siyaseti çerçevesinde yerel siyaset denilince akla ilk gelenin, odağında belediye yönetiminin bulunduğu kentsel siyasetin ön plana çıktığını söylemektedir. Özellikle, 1980 sonrasında imar yetkilerini kazanarak, merkezi hükümetin güdümünde sadece belli kent hizmetlerini yapan, özerkliği tartışmalı kurumsal doğasından sıyrılarak, kaynak ve yetkilerle donatılan belediyeler ile büyükşehir belediyelerini çağrıştırmaktadır. Bu anlamda kentsel siyaset, yerel iktidarı kullanan belediyeler ile diğer aktörlerin siyasal, sosyal, ekonomik ve kültürel ilişkilerine kafa yoranların temel ilgi odağını oluşturmaktadır (Bayraktar, 2009: 83).

Geniş anlamda ise yerel yönetimlerin tarihi ve gelişme süreci, AB ilişkileri, özerklik, yerel demokrasi, çevre ve enerji sorunları, gecekondulaşma, kentsel dönüşüm, sivil toplum kuruluşları vb. konular yerel siyasetin ilgi alanını oluşturmaktadır. Bu bakımdan kentsel siyaset, kentsel alanları ve kentleşme sürecini etkileyen süreçleri anlatmaktadır (Keleş, 2006: 107).

Kurtoğlu'da kentsel siyaset terimi ile kentsel alanlardaki belediyelerin yönetimine ilişkin siyasi faaliyetlerin anlaşıldığını belirtmektedir (Kurtoğlu, 2004: 23). Kentsel siyasetin amacı da kentsel altyapının etkin bir şekilde düzenlenmesi, kentsel alanların planlanması ve yeniden oluşturulması, kentte yaşayan insanların eğitim ve öğretime kolay ulaşabilmelerini amaçlamaktadır. Aynı zamanda kolektif tüketimin düzenlenmesi yoluyla emeğin yeniden üretilmesinin sağlanması, çevre ile üretim, tüketim ilişkisinin dengesinin korunması gibi kentsel yaşamın neredeyse bütün alanlarını kapsamaktadır. Dolayısıyla kentsel siyaset, kentte yaşayan bütün grupları doğrudan etkileyen kararların alınıp uygulanmasını ifade etmektedir (Erder ve İncioğlu, 2013: 26-30).

Yukarıda belirtilen amaçlar mahalli müşterek ihtiyaçları karşılamak üzere kurulan ve karar organları kente yaşayan seçmenlerce belirlenen idari ve mali özerkliğe sahip belediyeler eliyle yürütülmektedir (5393 Belediye Kanunu, 2005). Yerel ve mahalli hizmet vermekle yükümlü olan belediyeler, meclis kararıyla, turizm, sağlık, sanayi ve ticaret

yatırımlarının ve eğitim kurumlarının su, termal su, kanalizasyon, doğal gaz, yol ve aydınlatma gibi alt yapı çalışmalarını yapabilir veya yaptırabilir (Keleş, 2006: 230). Belediye; düzenli kentleşmeyi sağlamak, beldenin konut, sanayi ve ticaret alanı ihtiyacını karşılamak amacıyla belediye ve mücavir alan sınırları içinde, özel kanunlarına göre korunması gerekli yerler ile tarım arazileri hariç imarlı ve alt yapı arsalar üretmek; konut, toplu konut yapmak, satmak, kiralamak ve bu amaçlarla arazi satın almak, kamulaştırma yapmak, bu arsaları trampa etmek, bu konuda ilgili diğer kamu kurum ve kuruluşları ve bankalarla iş birliği yapmak ve gerektiğinde onlarla ortak projeler gerçekleştirmek yetkisine sahiptir (5393 Belediye Kanunu, 2005).

Belediyeler bu işlevlerini yerine getirirken özel sektör ve kar amacı gütmeyen organizasyonlarla veya diğer kamu kuruluşlarıyla işbirliğine başvurmatkadır. Bu amaçla stratejik ve kent planlarını hazırlarken merkezi idare organları, meslek odaları, sendikalar, sivil toplum kuruluşlar ve özel sektör temsilcilerinden oluşan paydaşlarla etkileşim içerisinde (Esen, 2008, s. 90). Karar alma süreçlerine katılımı arttıran bu faaliyetler son 20 yıldır yönetim adıyla yerel yönetimlere ilişkin çalışmalarda değerlendirilmektedir. Böylece yönetim süreci, katılımın artırılmasına, performansa ve etkinliğe dayalı yönetime, yerelde çok aktörlü yönetim süreçlerinin kurulmasına zemin hazırlamıştır (Kjaer, 2009: 139).

Yönetişim kavramı 1990'lı yıllardan sonra kamu yönetimi literatürüne girmiş ve Dünya Bankası, Birleşmiş Milletler gibi uluslararası örgütler tarafından da tartışılmıştır. Yönetişim kavramının tek bir tanımının olmaması nedeniyle bir çok disiplin tarafından farklı açılardan ele alınmıştır (Sobacı, 2007: 227). Bu çalışmada yönetim kavramı yerel yönetimlerin güçlendirilmesi, sivil toplum kuruluşlarının etkinliklerinin artırılması, yerel girişimcilerin ve halkın yönetime katılımının sağlanması olarak değerlendirilmektedir.

Bu çalışmada, MESDEM projesi de Mersin ili özelinde yönetişimin artırılmasını sağlayacak bir yapı olarak öngörülmektedir. MESDEM projesinin teorik arka planını ise, kentsel politika teorileri içerisinde ele alınan, kentsel büyümeyi hedefleyen, büyümeden faydalanacak olan yerel aktörleri inceleyen kentsel büyüme aygıtı yaklaşım oluşturmaktadır.

Bir sonraki başlıkta ise MESDEM projesinin gerekçesi ve içeriği hakkında bilgi verildikten sonra kentsel büyüme aygıtı yaklaşımı ile olan ilişkisine değinilmektedir.

1. MERSİN ESNAF VE SANATKARLAR DANIŞMANLIK VE EĞİTİM MERKEZİ PROJESİ (MESDEM)²⁷

MESDEM projesi, Mersin Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği Başkanı Talat DİNÇER tarafından 2019 yılı yerel seçimlerinde gündeme getirilmiştir. Esnaf ve sanatkarlar meslek kuruluşuna bağlı esnaf ve sanatkarların belediyeleri ilgilendiren konulardaki sorunların ve taleplerin iletilebileceği esnaf masası olarak dile getirilmiştir. Dinçer (2019), esnaf ve sanatkarların işyeri ruhsatları, vergi ve harçlar, işyeri açılış izinleri, sanayi alanları, yol ve kaldırım düzenlemeleri gibi pek çok konuda belediyeden talapte bulduklarını ancak belediyede bu konuların tek elde yönetileceği bir yapının olmadığını belirtmiştir. Mersin ilinde 69 meslek odası ve yaklaşık 60 bine yakın esnaf-sanatkarın sektöre, mesleğe ve buldukları mahallelere göre sorunlarının değiştiğini büyükşehir belediyesi ile olan ilişkilerinin tek bir elden, koordineli ve etkin bir şekilde çözülebilmesi amacıyla 2019 yılında yerel yönetim seçimlerinde büyükşehir belediye başkanlığına aday olan bütün adaylara kurumsal olarak talep ettiklerini belirtmiştir (Mersin Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği, 2019).

Yerel seçimlerde gündeme gelen ve o dönemde esnaf masası adıyla büyükşehir belediye başkan adaylarına sunulan bu proje, 2019 yerel seçimlerini kazanan Mersin Büyükşehir Belediye Başkanı Vahap Seçer tarafından takip edilerek, 2020 yılının ağustos ayında hayata geçirilmiştir. Seçer (2020), seçim öncesinde esnaf-sanatkar teşkilatından gelen talepler doğrultusunda Mersin Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği ile işbirliğinde esnaf masasının kurulduğunu belirtmiştir. Seçer (2020), esnaf masası ile kente yaşayan esnaf-sanatkarlara yönelik proje ve hizmetlerin üretileceğini vurgulamıştır (Mersin Büyükşehir Belediyesi, 2020)

²⁷ Mersin Büyükşehir Belediye ve Mersin Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği işbirliğinde imzalanan “Mersin Esnaf ve Sanatkarlar Danışmanlık Eğitim Merkezi ve Esnaf Masası İşbirliği Geliştirme Protokolü” olarak her iki kurum tarafından imzalanarak yürürlüğe girmiştir (Mersin Büyükşehir Belediyesi, 2020).

Dinçer (2020) Türkiye'nin diğer illerinde kurulan esnaf masalarından farklı bir uygulamayı hayata geçirdiklerini belirtmiştir. Mersin Büyükşehir Belediyesi ve Mersin Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği'nin işbirliğinde yürütülecek bu projede MESDEM, üç organdan oluşan bir yapı olarak kurulmuştur.

Bu yapı;

1. Esnaf Masası Birimi
2. Mersin Esnaf ve Sanatkarlar Danışmanlık ve Eğitim Merkezi
3. Esnaf ve Sanatkarlar Merkezi Üst Kurulu

oluşmaktadır (Mersin Büyükşehir Belediyesi ve Mersin Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği, 2020). Bu birimlerin görevleri, iş ve işlemlerini nasıl yürütecekleri, kime, nasıl bağlı olacaklarına ilişkin bilgiler ayrı bir alt başlık altında incelenmektedir.

1. 1. Esnaf Masası Birimi

Mersin Büyükşehir Belediyesi tarafından kurulacak olan bu birim, belediyenin belirlediği bir alanda, belediyenin görevlendirdiği uzman kişiler tarafından esnaf ve sanatkarların büyükşehir belediyesinin yeki alanlarına giren konularda hizmet vermektedir. Bu konular ise, ulaştırma ve koordinasyona, itfaiye raporlarına, kaldırım ve yol düzenlemesine, çevre ve temizlik işlerine, vergi ve harçlara, izinlere vd. hizmet alanlarına yönelik ana başlıklarda oluşmaktadır (Mersin Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği, 2020). Esnaf masası birimi büyükşehir belediyesi tarafından esnaf-sanatkarlara verilen hizmetlerin etkin ve hızlı bir şekilde sonuçlandırılabilmesi amacıyla kurulmatkadır. İlgili birim, büyükşehir belediyesi genel sekreterine doğrudan bağlı olarak faaliyetlerini yürütmesi hedeflenmektedir. İlgili birimde çalışabilecek olan uzman kişilerin belirli zaman aralıklarında, hizmet içi eğitim ve bilgi paylaşımında bulunulması amacıyla Mersin Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği'nin uzman personeliye birlikte çalışabilmesine zemin hazırlanmıştır. Aynı zamanda, Esnaf Masası Biriminde her iki kurumunda temsilcilerinin birlikte çalışmasını izin verilmiştir (Mersin Büyükşehir Belediyesi ve Mersin Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği, 2020).

1. 2. Mersin Esnaf ve Sanatkarlar Danışmanlık ve Eğitim Merkezi

Mersin Esnaf ve Sanatkarlar Danışmanlık ve Eğitim Merkezi'nin (MESDEM) ise belediye bünyesinde esnaf ve sanatkarlara doğrudan bir hizmet birimi olarak kurulmasından ziyade “Esnaf ve Sanatkarlar Merkezi Üst Kurulu” ile ilgili raporlama, yazışma, sekreterlik gibi iş ve işlemleri yürüten, esnaf ve sanatkarların sosyal, ekonomik ve kültürel gelişimine yönelik eğitim ve danışmanlık faaliyetlerinin hayata geçirilmesinde etkin bir rol oynayacağı belirtilmiştir. Bununla birlikte Mersin Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreterlik Makamına bağlı olarak çalışan bu birimin Üst Kurulun aldığı kararları ya da belediyenin yetki alanı dışına çıkan konular ile ilgili diğer kamu kurum ve kuruluşlarıyla ilgili yazışma ve bilgilendirme sürecini Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreterlik Makamı eliyle yürüteceğine yer verilmiştir (Mersin Büyükşehir Belediyesi ve Mersin Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği, 2020: 6). Bir sonraki alt başlıkta ise üst kurulun tanımı ve görevleri ile ilgili bilgi verilmektedir.

1. 3. Esnaf ve Sanatkârlar Merkezi Üst Kurulu

Üst Kurul, Mersin ilinde faaliyet yürüten esnaf ve sanatkarlar ile ilgili konularda en yüksek danışma organı olarak değerlendirilmiştir. Bu danışma organı, Mersin Büyükşehir Belediye Başkanı, Akdeniz Belediye Başkanı, Toroslar Belediye Başkanı, Yenişehir Belediye Başkanı, Mezitli Belediye Başkanı, Mersin Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği Başkanı ile 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluş Kanununa göre faaliyet gösteren karma/ihtisas meslek odalarının başkanlarından oluşan sektör temsilcilerini ifade etmektedir. Kurul'un başkanlığını Büyükşehir Belediyesinin, Başkan Vekilliğini ise Mersin Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliğinin yürüteceği, merkez ilçe belediye başkanlıklarının daimi üye olduğu ve üye olarak da sektör temsilcilerinden oluşan bir yapı kurulmuştur (Mersin Büyükşehir Belediyesi ve Mersin Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği, 2020: 3).

Üst Kurul'un görevleri ise,

1. Esnaf-sanatkarların sorunları ve talepleri doğrultusunda 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu ile 5393 sayılı Belediye Kanunu kapsamına giren konularda eşgüdümü sağlayarak çözüm önerileri sunmak,

2. İl genelinde faaliyet gösteren esnaf ve sanatkarlar ile yanlarında çalışanların sosyal ve ekonomik gelişimine yönelik eğitim, sosyal ve kültürel faaliyetlerin hayata geçirilmesini sağlamak,
3. Esnaf ve sanatkarlara karşı yürütülen haksız rekabete konu olan ve kayıt dışı olarak faaliyet yürüten kişilere karşı ortak çözümler geliştirmek,
4. İlin ekonomisinin ve sanayisinin gelişimi için sanayi sitesi yer sorununun çözülmesi ve planlamasının yapılması için çalışmaları yürütmek,
5. Esnaf ve sanatkarların e-ticaret, bilgi teknolojilerinin kullanımı vb. konularda gelişimi için özel politika ve uygulamaların hayata geçirilmesini sağlamak,
6. Esnaf ve sanatkarların ve yanlarında çalışanlarının fizibilite, teknik destek ve danışmanlık hizmetlerinin verilebilmesi konusunda gerekli çalışmaların yapılmasına destek vermek,
7. Esnaf ve sanatkarların gelişimi için yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası kurum, kuruluşlar ile işbirliklerinin geliştirilmesini sağlamak, ortak projeler yürütmek teknik ve finansal kaynakların yaratılması konusunda gerekli çalışmaları hayata geçirmek

olarak sıralanmıştır (Mersin Büyükşehir Belediyesi ve Mersin Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği, 2020: 3-4).

Mersin Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği ve Mersin Büyükşehir Belediyesi tarafından kurulan bu üçlü yapı esnaf-sanatkarlar kesimine yönelik belediye hizmetlerinin etkin ve hızlı bir şekilde sunulması amacıyla hizmet etmesi için kurulmuştur. Birlik Başkanı Dinçer, Akdeniz, Yenişehir, Mezitli ve Toroslar ilçelerinin ilk başta tercih edilmelerinin nedenini ise il genelinde faaliye yürüten esnafın yarısından fazlasının bu dört ilçede yer almaları ve yapının etkin bir şekilde çalışması için pilot olarak uygulanmasını görmek istemeleri nedeniyle kurgulandığını belirtmiştir. Aynı zamanda bu yapının fikri esin kaynağı Birlik uzmanlarımızca Fransa'da Paris'te uygulaması olan “*GieParisCommerce*”²⁸ uygulamasından esinlenerek geliştirildiğini söylemiştir (Dinçer, 2020).

Bir sonraki bölümde ise belediye ve birlik arasında yürütülen MESDEM projesinin teorik arka planı kentsel büyüme yaklaşımı çerçevesinde ele alınmaktadır.

²⁸ Paris Şehri tarafından girişimcilerin ve özellikle yerel tüccar ve zanaatkarların kurulumunu basitleştirmek ve kolaylaştırmak için kurulan yerel aktörlerin dahil olduğu organizasyondur. (*GieParisCommerce*, 2020)

2. KENTSEL BÜYÜME YAKLAŞIMI VE MESDEM PROJESİ

Kentsel Büyüme Yaklaşımı, 1980'lerden bu yana ABD merkezli kentsel politika analizleri çerçevesinde kullanılmaktadır. Bu yaklaşım, kentsel büyümeyi hedefleyen siyasilerin, arazi sahiplerinin, yatırımcıların ve çıkar gruplarının kentlerin yönetimlerine ve kararlarına ilişkin süreçlere odaklanmaktadır. Kavram, Logan ve Molotch (1987) tarafından kentsel büyüme aygıtı kavramı ile birlikte kullanılmıştır. Bu kavram ile kent mekanı ve mekan üzerindeki politikaların kent mekanını belirleme süreçlerine odaklanılmıştır (Logan ve Molotch, 1987: 2-3). Kent mekanı üzerine politikaları yürüten yerel yöneticiler bireylerin yatırım yapabilecekleri ya da yaşayabilecekleri yerlerin belirlenmesinde kararlar almaktadır. Bu kararlar da şehrin kullanım ve değişim değerini etkilemektedir. Kentsel büyüme aygıtı kavramı kent mekanını kullanım ve değişim değerine, mekanın dönüşüm sürecindeki politikaları analiz etmektedir (Logan ve Molotch, 1987: 5).

Çalışma açısından MESDEM projesi ise, kent yöneticilerinin kent mekanının kullanım ve değişim değerini belirleyebilecek kararların alınabileceği bir yapı olması açısından önemlidir. MESDEM'in kent mekanının değişim değerine olan etkisi ile kentin ticaretinin ve sanayisinin gelişimine olan katkısı şu anda bilinmemekle birlikte MESDEM'in kentsel büyüme aygıtı yaklaşımında ifade edilen büyüme koalisyonunun oluşumuna katkı verip vermeyeceği tartışılmaktadır.

Logan ve Molotch (1987), kenti ve kent mekanını analiz etmek için kentsel büyüme makinesi kavramına gönderme yaparak mekanın kullanım ve değişim değeri üzerindeki karar alma süreçlerinin kentsel büyüme koalisyonları eliyle gerçekleştirildiğini belirtmektedir. Bu tespitiyle kentsel siyaseti şekillendiren aktörleri ve aktörler arasındaki ilişkileri etkileyen yapısal faktörleri de dikkate alarak kentsel siyasetin sınırlarını genişletmiştir (Logan ve Molotch, 1987)

Bu çalışma açısından MESDEM projesi de Mersin ilinde kentsel büyüme koalisyonunun esnaf-sanatkarlar kesimi ile birlikte hayata geçirilmesinin bir denemesi olarak kabul edilmektedir. Kentsel büyüme yaklaşımı da kentsel büyümenin belirli organize gruplarca hayata geçirildiği, halkın desteğinin görmezden gelindiği, mekan üzerine politikaları önceleyen sınıflarca hareket edildiği savları nedeniyle eleştirilmektedir

(Gottdiener ve Hutchison, 2011; Logan ve Molotch, 1987; Savaşkan ve Çam, 2019: 154; Uzbek ve Dinçer, 2009: 260).

Bu eleştiri, MESDEM projesi için de geçerliliğini korumaktadır. MESDEM projesi kapsamında oluşturulan yapılarda yerel siyasi ve ekonomik elitlere yer verilmiş bu elitlerin güçlerini kullanarak esnaf-sanatkar teşkilatının kent özelinde karşılaşılabileceği sorunlara çözüm getirebilecek bir yapı oluşturulmuştur (Arslan, 2006; Arslan ve Gümüştekin, 2005). Ancak kentin diğer sakinlerinin ve çalışan gruplarının ya da diğer meslek gruplarının sürece dahil edilmesi MESDEM'in katılımcı ve çoğulcu bir kent yönetimi deneyimine katkı vereceği tahmin edilmektedir.

GENEL DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Bu çalışmada, Mersin Büyükşehir Belediyesi ve Mersin Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği arasında imzalanan “Mersin Esnaf ve Sanatkarlar Danışmanlık Eğitim Merkezi ve Esnaf Masası İşbirliği Geliştirme Protokolü” katılımcı bir kent yönetimi denemesi projesi olarak incelenmiştir.

Şekil 1. MESDEM İşleyiş Mantığı ve Kurullarının Yapısı

Mersin Büyükşehir Belediyesi'ne bağlı bir birim olarak hizmet verecek olan esnaf masası büyükşehir belediyesinin yetkisi dahilinde olan hizmetleri, iş ve işlemleri yerine getirmek, sorunlara çözüm bulmak amacıyla faaliyetlerini yürütmesi planlanmaktadır. Bununla birlikte Mersin Esnaf ve Sanatkarlar Danışmanlık ve Eğitim Merkezi (MESDEM) ise, esnaf-sanatkarlar başta olmak üzere yanlarında çalışanlar ile girişimcilere yönelik mesleki eğitim, kişisel gelişim, işletme kuruluş ve yönlendirme süreçlerine ilişkin danışmanlık ve eğitim projelerinin hayata geçirilmesine yönelik uygulamaları yürütmek amacıyla görevlendirilmiştir. Kentin ekonomisinin ve sanayisinin planlanması ve niteliğinin artırılmasına yönelik politika ve programların hayata geçirilmesinde, bütün il genelini kapsayacak kısa, orta ve uzun vadeli politika ve programları belirlemek amacıyla proje kapsamında Esnaf ve Sanatkarlar Merkezi Üst Kurulu oluşturulmuştur. Bu kurul ile kentin

öncelikli sorunlarının belirlenmesi, kentin gündemine taşınması ve çözüm bulunması hedeflenmiştir. Böylelikle kente yönelik politikaların hayata geçirilmesinde kentsel koalisyonun inşa edilmesi rolünü üstlenmektedir.

Özetle, kentsel büyüme koalisyonunun yerel siyasi ve ekonomik elitlerce oluşturulmasına imkan tanıyan bir yapı olarak da adlandırılabilir olan MESDEM projesi ile kentin yönetim mekanizmasının geliştirilmesine de katkı sağlaması beklenmektedir. Ancak kentte yaşayan vatandaşların, çalışanların ve diğer meslek kuruluşlarının sürece dahil edilmemesi koalisyonun ve yönetim mekanizmasının tam anlamıyla kurulmasını engellemektedir. Bu açıdan da kent yönetimine katılımın düzeyini olumsuz etkileyebileceği de projeye yönelik bir eleştiri olarak durmaktadır. Bu çalışmada incelenen MESDEM projesi, Türkiye’de esnaf-sanatkarlar kesimine yönelik yerel ölçekte kurulan, kentin karar alma süreçlerine katılımı arttıran, kentsel koalisyonun kurulmasına zemin hazırlayan kendine özgü bir kentsel yönetim mekanizması olarak değerlendirilmektedir.

KAYNAKÇA

5393 Belediye Kanunu. 5393 Belediye Kanunu (2005).

<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5393.pdf> adresinden erişildi.

Arslan, D. A. (2006). The Turkish Power Elite. *International Journal of Human Sciences*, 3(1), 1–19.

Arslan, D. A. ve Gümüştekin, G. (2005). The Turkish Power Elite. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 141–152.

Bayraktar, U. S. (2009). İl Genel Meclisleri ve Kırsal Doğru Genişleyen yerel Siyaset: Mersin'den ilk izlenimler. *Planlama Dergisi*, 83–91.

Bayülken, Y. ve Küttükoğlu, C. (2012). *Organize Sanayi Bölgeleri Sanayi Siteleri Teknoparklar*. Ankara.

Çukurçayır, A. M. (2008). Yerel Demokrasi ve Siyaset. *Yerel Siyaset içinde* (ss. 15–37). İstanbul: Okutan Yayıncılık.

Erder, S. ve İncioğlu, N. (2013). *Türkiye'de Yerel Politikanın Yükselişi İstanbul Büyükşehir Belediyesi Örneği*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Gottdiener, M. ve Hutchison, R. (2011). *The New Urban Sociology* (4. bs.). Philadelphia: Westview Press.

Keleş, R. (2006). *Yerinden Yönetim ve Siyaset*. İstanbul: Cem Yayınevi.

Kjaer, M. A. (2009). Governance and The Urban Bureacracy. J. S. Davies ve İ. L (Ed.), *Theories of Urban Politics içinde* (ss. 137–153). London: SAGE Publications.

Kurtoğlu, A. (2004). *Hemşerilik ve Şehirde Siyaset: Keçiören Örneği*. İstanbul: İletişim Yayınları.

Logan, J. R. ve Molotch, H. L. (1987). *Urban Fortunes The Political Economy of Place*. California: University of California Press.

Mersin Büyükşehir Belediyesi. (2020). Haberler. 25 Ağustos 2020 tarihinde

<https://www.mersin.bel.tr/haber/baskan-secer-esnafa-verdigi-sozu-tuttu-mesdem-icin-imzalar-atildi> adresinden erişildi.

Mersin Büyükşehir Belediyesi ve Mersin Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği. (2020).

Mersin Esnaf ve Sanatkarlar Danışmanlık Eğitim Merkezi ve Esnaf Masası İş Birliği Geliştirme Protokolü. Mersin.

Mersin Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği. (2019). Mersin ESOB Başkanlar Kurulu Toplantısı. 10 Mart 2020 tarihinde <http://www.mersinesob.org.tr/v2/mersin-esob-baskanlar-kurulu-yapildi-3/> adresinden erişildi.

Mersin Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği. (2020). Haberler. 2020. 12 Ağustos 2020 tarihinde <http://www.mersinesob.org.tr/v2/mersin-esnafi-chp-buyuksehir-adayi-vahap-secerle-bulustu/> adresinden erişildi.

Savaşkan, O. ve Çam, Ç. A. (2019). Kentsel Siyaset Literatürünün Türkiye Yazımındaki Serüveni: Politik Ekonomi ve Kurumsalcı Yaklaşımların Eleştirel Bir Değerlendirmesi. *Memleket Siyaset Yönetim*, 14(32), 147–182.

Sobacı, M. Z. (2007). Yönetişim Kavramı ve Türkiye’de Uygulanabilirliği Üzerine Değerlendirmeler. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 5(1), 195–208.

Uzbek, M. H. ve Dinçer, İ. (2009). Kentsel Rejim Kuramının, Türkiye’deki Kentleşme Dinamiklerinin Açıklanmasında Uygulanabilirliği Üzerine Kuramsal Bir Tartışma. *Megaron*, 3(3), 257–272.

World Journal of Human Sciences, 2021 - 1

Dünya İnsan Bilimleri Dergisi, 2021 – 1

ISSN: 2717-6665

